

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Τὸ γράμμα Φ.

Μικρὰ εἰσαγωγή—Τὸ γράμμα φ θὰ διδαχθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λέξεως φῶτα. Αἱ δι' ἀραιῶν στοιχείων λέξεις καὶ φράσεις εἶνε ὅροι ἀπαραίτητοι καθιερωθέντες κατὰ τὰ πρῶτα μαθήματα, πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ βιβλίου. Τὰ κινητὰ στοιχεῖα ἀποκλείονται παντελῶς. Τὸ θεωρητικὸν μέρος τῆς τοιοιτοτρόπου διαπεράσεως τῆς διδασκαλίας ἐκτίθεται λεπτομερῶς ἐν τῷ ἡμετέρῳ (Παιδαγωγικῷ Συνεδρίῳ). Πᾶσα λέξις καὶ φράσις ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἔχει τεθῆ μετὰ ψυχολογικῆς περινοίας, ὥστε νὰ ἀποσπᾷ ὠρισμένα συναισθημάτων παιδικά. Ἡ ἐφαρμογὴ θὰ πείσῃ τὸν ἀναγνώστην.

Περὶ τὸν θεωρῶ νὰ δηλώσω ὅτι ἡ διαπεράσις τῆς διδασκαλίας γενήσεται διαλογικῶς· ἄλλως αἱ υἰοθετούμεναι ὑπ' ἐμοῦ ἀπαντήσεις τῶν μαθητῶν ἐξυπακούονται ἐναργῶς).

I

'Ανάλυσις

Ὅλα τὰ παιδιά. Κλείσατε τὰ μάτια σας σφιγκτά. Θίσατε καὶ τὰς χεῖράς σας ἀκόμη ἐπ' αὐτῶν ἵνα μὴ ξεγελασθῇ κανεὶς καὶ τὰ ἀνοίξῃ καὶ τότε ἀλλοίμονον! δὲν θὰ ἰννοήσῃ τὸ μάθημα. Τώρα πῶς σας φαίνεται οὕτως ὅπως εἶσθε; Δὲν βλέπετε ἐν μαῦρον κατὰμαυρον πανίον, ὡς τὰ κάρθουνα, νὰ κρέμαται μπροστά σας; Βεβαίως τοιοῦτο πανίον δὲν ὑπάρχει. Αὐτὸ τοῦ φαίνεται εἶνε σκότος· τί τρομερὸν πρᾶγμα εἶνε νὰ εἶνε σκότος! Δὲν λυπεῖται ἡ ψυχὴ σας τοὺς δυστυχεῖς τυφλοὺς, οἱ ὅποιοι πάντοτε βλέπουσι τὸ σκότος;

Ἀνοίξατε τώρα τὰ μάτια σας. Ἄ! τί ὠραῖα! ὅλος ὁ τόπος λάμπει! Μάλιστα μερικοὶ μοῦ φαίνεται ὅτι θαμβῶντεςθῃ· δὲν εἶνε τίποτε θὰ περάσῃ· ἐμπῆκε πολὺ φῶς διὰ μιᾶς εἰς τὰ μάτια σας καὶ ἐπνίγησαν, ἀπαράλλακτα ὅπως πνίγεται ὁ λαϊμός σας ὅταν πίνηται ἔξαφνα καὶ γρήγορα νερό. Τὸ νερὸ πετάγεται ἀπὸ τὴν μύτην! ἀλλοίμονον ἂν εἶνε κανεὶς ἐμπρός!—Τώρα πλέον ὅλοι βλέπετε πολὺ ὠραῖα· μάλιστα ὅταν δὲν εἶνε σύννεφα εἰς τὸν οὐρανόν, ὅλος ὁ οὐρανὸς καὶ ὅλη ἡ

γῆ λάμπει. Βεβαίως ὅλα αὐτὰ τὰ κάμνει, ἐνοήσατε ποῖος. Ἄλλ' ὁ ἥλιος, τὸν ὁποῖον μᾶς ἔδωκεν ὁ Καλὸς μας Θεός, πρέπει νὰ φωτίσῃ καὶ ἄλλους ἀνθρώπους. Αὐτοί, ὅταν ἡμεῖς ἔχομεν ἡμέραν, ἔχουσι νύκτα. Καὶ τότε τί θὰ γείνωμεν ὅταν ὁ ἥλιος μᾶς φύγῃ, ὁ κακόμοιρος; πῶς θὰ ἴδωμεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰς οἰκίας μας; πῶς θὰ ἴδῃ νὰ ἔλθῃ ὁ πατήρ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν; πῶς θὰ ἴδωμεν νὰ ἀναβῶμεν καὶ καταβῶμεν τὴν κλίμακα; πῶς θὰ ἴδωμεν νὰ περάσωμεν ἀπὸ τὸ ἐν δωμάτιον εἰς τὸ ἄλλο, ἵνα μὴ σκοντάψωμεν εἰς καμμίαν καθέκλαν ἢ τράπεζαν; ἢ καὶ ἀκόμη ἵνα μὴ κτυπήσωμεν τὴν μύτην μας εἰς τὴν θύραν;

Ἐνοήσατε, βλέπω, ὅτι δι' ὅλα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς φόβος· ἄλλως τε τί χρειαζόμεθα τὸν λύχνον, ὁ ὁποῖος μᾶς ροφᾷ τόσον ἔλαιον κάθε νύκτα; Καὶ τὸ φανάριον ἀκόμη, ποῦ τὸ καθαρίζομεν τόσον συχνά; ἔπειτα τὰ κηρία, τὰ ὁποῖα ἴστανται εἰς τὴν τράπεζαν τόσον εὐμορφα, τὰς λάμπας, οὐφ! μὲ τὸ βρωμερόν τους τὸ πετρέλαιον; Ἐπειτα τὸ φωτάριον μὲ τὴν κακὴν του τὴν ὀσμὴν. Τέλος τὸ ἠλεκτρικόν, τὸ ὁποῖον λάμπει ὡς ἥλιος. Ὅλα αὐτὰ ποῦ μᾶς φωτίζουν τὴν νύκτα εἶνε οἱ μικροί, μὰ πολὺ μικροί, ἀδελφοὶ τοῦ ἡλίου. Αὐτοὶ φωτίζει τὴν ἡμέραν· αὐτὰ φωτίζουν τὴν νύκτα. Ὅταν μάλιστα εἶνε πολλὰ εἰς τὴν γραμμὴν εἶνε ὠραῖον τὸ θέαμα. Τὸ δὲ ὄνομά του τὸ γνωρίζετε· καθ' ἐκάστην ἀκούετε αὐτὸ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· ὅταν εἶνε ἐν λέγεται πῶς· ὅταν εἶνε πολλὰ· φῶτα.

Ἔως τώρα ἐμάθατε ποῖα εἶναι τὰ φῶτα. Ἄλλ' ὅταν λέγω φῶτα, δὲν θὰ πῆ ὅτι βλέπω τὰ ἴδια φῶτα· ἄλλο πρᾶγμα εἶνε νὰ βλέπῃ τις φῶτα καὶ ἄλλο νὰ λέγῃ φῶτα. Τὰ καθ' ἑαυτοῦ φῶτα ποῦ βλέπομεν εἶνε πράγματα· δύνανται μάλιστα, ἂν ἓνα παιδί τὰ ἐγγίξῃ, νὰ τοῦ κάψουν τὸ χερί. Ὅταν ὅμως λέγω φῶτα δὲν καίεται τὸ στόμα μου καὶ ἡ γλῶσσά μου μὲ τὰ ὁποῖα τὰ λέγω, διότι δὲν εἶνε καθ' ἑαυτοῦ φῶτα, ἀλλ' εἶνε μιὰ φωνὴ μόνον, ποῦ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ στόμα μου καὶ τίποτε ἄλλο· μάλιστα ἡ φωνὴ φῶτα ὅπως καὶ πᾶσα ἄλλη λέξις ἐπειδὴ τὴν λόγῳμα, ὀνομάζεται λέξις. Ὡστε σεῖς ἕως τώρα γνωρίζετε τὰ φῶτα ποῦ φωτίζουν καὶ ἀκόμη γνωρίζετε νὰ λέγητε τὴν λέξιν φῶτα. Εἰπέτε την καθ' εἰς χωριστά· ἔπειτα εἰπέτε την καὶ ὅλοι μαζί διὰ νὰ ἴδητε ὅτι ἔχω δίκαιον.

II

Σκοπός.

Τώρα πλέον θὰ σας μάθω τὴν λέξιν φῶτα ὅχι μόνον νὰ τὴν λέγητε· τοῦτο τὸ κάμνει καὶ ὁ Παπαγάλλος· ἀλλὰ νὰ τὴν γράφητε καὶ

νά τήν διαβάζητε ὅπου δῆποτε καί ἐάν τήν βλέπετε γραμμένην ἀκόμη
καί εἰς τὰς ἐφημερίδας !

III

Προσόφορά.

Τώρα ἦλθε καί ἰδική μου σειρά νά εἶπω τήν λέξιν φῶτα· παρα-
τηρήσατε πόσην γραμμὴν κάμνει ἡ φωνή της ἢ ὅποια ἐξέρχεται ἀπὸ
τὸ στόμα μου ὅταν τήν λέγω· διὰ νά φανῆ καλλίτερον μάλιστα ἡ
γραμμὴ αὐτὴ τῆς φωνῆς της, θέτω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸ στόμα
μου καί τὸν σύρω ἐμπρὸς πρὸς τὸν ἄερα, ἐνόσω λέγω τήν λέξιν φῶτα·
ὅπου δὲ τελειώσει ἡ φωνή μου ἐκεῖ σταματᾷ ὁ δάκτυλός μου. κυτ-
τάξατε φῶωω . . τα· κάμετε καί σεῖς τοῦτο· εἶνε εὐκολόν καί
ὠραῖόν. Βεβαίως ἡ γραμμὴ τῆς φωνῆς τῆς λέξεως φῶτα εἶνε μεγα-
λυτέρα ἀπὸ τήν γραμμὴν τῆς φωνῆς τῆς λέξεως ναί. Ἀλλὰ τί με-
γάλην γραμμὴν κάμνει ἡ λέξις ἀλφαβητάριον ! Ὅσον εἶνε τὸ μάκρος
τῆς χειρός σας ! Κυττάξατε πάλιν εἰς τὸ στόμα μου· ὅα εἶπω πάλιν
τήν λέξιν φῶτα. Εἰς τὸ στόμα μου ἀπὸ τὸ ὅποιον ἀρχίζει ἡ
γραμμὴ τῆς φωνῆς, θέτω τὸν ἕνα δάκτυλόν μου· καί μὲ τὸν ἄλλον
δάκτυλόν μου ὅα δείξω πού ὅα τελειώσει ἡ γραμμὴ τῆς φωνῆς τῆς
λέξεως φῶτα. Τώρα πλέον διακρίνεται καθαρὰ τὸ μάκρος τῆς γραμ-
μῆς· μάλιστα διὰ νά φαίνεται καλλίτερον ἔξοκλῶ αὐτὴν ἀπὸ τὸ
στόμα μου καί τήν φέρω στηριζομένην ἐπὶ τῶν δύο δακτύλων μου καί
τήν ἀκουσθῶ ἐπὶ τοῦ μελανοπίνακος· κυττάξατε· ἀπὸ ἐκεῖ, πού ἐγ-
γίξει ὁ ἕνας μου δάκτυλος εἰς ἐκεῖ πού ἐγγίξει ὁ ἄλλος μου δάκτυ-
λος· καί διὰ νά φανῆ ἀκόμη καλλίτερον τήν ἀσπρίζω μὲ ὀλίγην κίμων-
σαν· ἰδοῦ φαίνεται πλέον κατακάθαρα ἡ γραμμὴ τῆς φωνῆς τῆς λέ-
ξεώς μας· ἴσταται ἐκεῖ καί φωνάζει· ὅτι φωνάζει ἡ γραμμὴ αὕτη
φῶτα τὸ γνωρίζει καί ὁ Χ.. ὁ ὅποιος εἶνε καί ὁ μικρότερός μας μα-
θητής. Φωνάζε την, Χ, διὰ νά σὲ ἀκούσουν ὅλοι ! Τώρα φωνάζατέ
την ὅλοι ὁμοῦ· καί πάλιν, καί πάλιν, καί πάλιν διὰ νά στερεωθῆ
εἰς τὸν νοῦν σας, ὅπως στερεώνονται τὰ πράγματα πού τὰ καρφώνο-
μεν μὲ τὸ καρφίον.

Εὐγε !

Τώρα προσέξατε ὅα εἶπω καί ἐγὼ τήν λέξιν φῶτα, ἀλλ' ὄχι
ταχέως ὅπως σεῖς, ἀλλὰ ἀργά· ἀκούσατε φῶ-τα. Κυττάξατε· πόσας
φορὰς ἀνοίγει τὸ στόμα μου. Αἱ λοιπόν, ἀφ' οὐ εἶδετε ὅτι ἀνοίγω
δύο φορὰς αὐτό, κάμετε καί σεῖς τὸ αὐτό, μὲ τήν σειράν πρώτα ἕνας-
ἕνας καί ἔπειτα ὅλοι μαζί.

Θαυμάσια !

Λοιπόν ἡ γραμμὴ τῆς φωνῆς τῆς λέξεως φῶτα πόσα κομμάτια γίνεται ; δὲν γίνεται δύο ; τὸ φω καὶ τα ; Τότε καὶ ἐγὼ τὰ δύο κομμάτια τῆς γραμμῆς τὰ γράφω ὑποκάτω ἀπὸ τὴν ὅλην γραμμὴν· τὰ κομμάτια ταῦτα γνωρίζετε ὅτι λέγονται φωναί. Τὸ πρῶτον μέρος εἶνε ἡ φωνὴ φω· τὸ δεύτερον ἡ φωνὴ τα. Εἰπέτε τα καὶ σεῖς. Τώρα προσέξατε νὰ ἴδωμεν πῶς θὰ γελασθῇ Ἐρωτῶ πῶς φωνάζει αὐτὸ τὸ μέρος ; (τὸ πρῶτον) πῶς φωνάζει αὐτό ; (τὸ δεύτερον). Τὴν ἔπαθε ὁ Χ. ἐνόμισεν ὅτι ἡρώτων διὰ τὸ πρῶτον, δὲν εἶνε χωρισμένα καλῶς μέσα εἰς τὸν νοῦν του, εἶνε μπερδευμένα. Πρόσεξον Χ, νὰ τὰ ξεχωρίσωμεν ἕως τὸ φω—εἰς τὸ δεξιόν σου χέρι καὶ τὸ τα εἰς τὸ ἀριστερόν σου. Τώρα πῶς φωνάζει τὸ δεξιὸν σου χέρι ; πῶς τὸ ἀριστερόν σου ; Ἐξαίρετα ; Ὅλοι τὸ ἰμάθετε.

Λοιπόν· αὐτὴ ἡ γραμμίτσα φωνάζει φῶ καὶ αὐτὴ τα. Αἱ δύο φωναὶ αὗται εἶνε ἴσαι· δὲν εἶνε ἡ μία μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν ἄλλην. Ἄλλ' ὅμως ὅταν τὰς λέγω ὀλίγον ταχύτερον ἀκούσατε ὅτι τὴν πρώτην νὰ λέγω μὲ δυνατωτέραν φωνήν· διὰ τοῦτο θέτω εἰς τὴν πρώτην αὐτὸ τὸ σημεῖον οὕτω :

Τώρα προσέξατε εἰς τὴν φωνὴν τα· αὐτὴ, ὡς γνωρίζετε, γράφεται ἀπὸ τὸ τ καὶ α· ἄς ἔλθῃ νὰ τὸ γράψῃ εἰς. Αὐτὸ ποῦ ἔγραψεν ὁ Π. φωνάζει λοιπόν τα, εἰπέτετο ὅλοι. Τώρα ἐνθυμηθῆτε ! πῶς φωνάζει τὸ δεύτερον κομμάτι· τοῦτο ἰδῶ· τα λοιπόν φωνάζει καὶ τοῦτο, τα καὶ ἐκεῖνο. Τότε λέγομεν φύγε σὺ ψεύτικο τα· σὺ εἶσαι μόνον μιὰ γραμμίτσα καὶ τίποτα ἄλλο· τὸ ἀληθινὸν τα εἶνε αὐτὸ ποῦ εἶνε καμωμένον ἀπὸ γράμματα !

Πολὺ λαμπρά ! Τώρα προσέξατε εἰς τὸ πρῶτον μέρος, τὸ ὁποῖον δὲν πιστεύω νὰ μὴ ἐνθυμηθῆτε ὅτι φωνάζω φῶ. Τοῦτο θὰ εἶπω ἐγὼ καὶ προσέξατε, μὰ προσέξατε, παρὰ πολὺ καὶ ἀκριβῶς εἰς τὰ χεῖλη μου ἵνα ἴδῃτε πῶς αὐτὰ θὰ κινηθῶσι καὶ ποῖα πρῶτον φωνίτσα θὰ πεταχθῇ. Ἄ ! βλέπω ὅτι ἐκατάλαβατε ὅτι κινῶ ὀλίγον τὸ κάτω χεῖλός μου καὶ ἔπειτα τὸ δαγκάνω μὲ τοὺς ἐπάνω ὀδόντας μου. Κάμετέ το καὶ σεῖς καὶ προσέξατε μὴ τὸ δαγκάσητε πολὺ καὶ πονέση. Τώρα πλέον διακρίνετε καθαρὰ ὅτι διὰ νὰ εἶπω φω πρῶτον τὸ στόμα μου ἀρχίζει μὲ μιαν φωνίτσαν φ, καὶ δὲν τελειώνει εἰς τὴν ἰδίαν φωνίτσαν φ. ἀλλ' εἰς τὴν φωνίτσαν ω. οὕτω πως φφφ—ω. Εἰπέτο καὶ σύ, Χ, ἀλλὰ τὸ φ αὐτὸ νὰ τὸ κάμῃς πολλὴν ὥραν ἕως ὅτου χρειασθῆς νὰ ἀναπνεύσης. Ἄμα δὲ θελήσης νὰ ἀναπνεύσης, ἀνάσανε καὶ ἔπειτα λέγεις τὴν φωνίτσα ω, ἵνα μὴ σκάσης !!

Εὖγε ! Καὶ ἕναξ ἄλλο νὰ τὸ κάμῃς ἀλλὰ καὶ οὕτως νὰ ἀναπνεύσῃ ἔπειτα ἀπὸ τὸ φ. Λοιπόν τὸ λέγω καὶ ἐγὼ φ, ω. Βλέπετε ὅτι ἀπὸ τὴν φωνὴν φω ἐξεκολλήσαμεν δύο φωνίτσαις. Ταύτας γράφω ὑπὸ τὴν γραμμίτσα φω· οὕτως **φω** εἶνε τὰ παιδάκια τῆς καὶ πηγαίνουν ὑπὸ κάτω τῆς ὅπως τὰ πουλάκια ποῦ τρυπῶνουν ὑπὸ τὰ πτερὰ τῆς κλώσ-

σας ἵνα ζεσταθοῦν τὰ κακόμοιρα· ἡ πρώτη φωνίτσα φωνάζει φ· ἡ δευτέρα φωνάζει ω· ἡ δευτέρα εἶνε μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν πρώτην καὶ φωνάζει καθαρά. Ἄλλ' ὅμως ἀπὸ τὰ ἄλλα μαθήματά σας ἐνθυμεῖσθε πῶς γράφεται ἡ φωνίτσα ω. Ἔχομεν λοιπὸν τὴν δευτέραν γραμμίσαν, ἡ ὅποια φωνάζει ω καὶ ἔχομεν καὶ τὸ γράμμα αὐτό, τὸ ω, τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸ φωνάζει τὸ ἴδιον· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἔχομεν τὸ πραγματικὸν ω, διώχομεν ἤτοι σβύνομεν τὴν γραμμίσαν ω καὶ γράφομεν εἰς τὴν θέσιν τῆς τὴν φωνίτσαν ω, τὴν γνωστήν.

Τώρα μᾶς μένει ἡ μικροτέρα γραμμίτσα, ἡ κούτσικη, ἡ ὅποια φωνάζει ὡς ἐνθυμεῖσθε φ. αὐτὴν δὲ θὰ μάθωμεν τώρα πῶς νὰ τὴν γράφομεν· ἠδυνάμεθα τὴν γράψωμεν νὰ ὁμοιάζῃ ὡς σταυρός· δυνατὸν ἕνας ἀπὸ σας νὰ ἤθελε νὰ τὴν γράψῃ νὰ ὁμοιάζῃ ὡς ποτήριον· ἄλλος δὲ νὰ ὁμοιάζῃ ὡς αὐτίον.— Ἐγὼ ὅμως θέλω νὰ ὁμοιάζῃ ὡς στόμα, ἀλλὰ στόμα κλειστὸν, τὸ ὅποιον νὰ δαγκάνῃ τὸ κάτω χεῖλος, ἀπαραλλακτα ὅπως κάμνομεν τὸ στόμα μας ἵνα φωνάξωμεν τὴν φωνίτσα φ· ὅταν δὲ σεῖς βλέπητε ἕνα στόμα νὰ δαγκάνῃ τὸ κάτω χεῖλος ἀμέσως θὰ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν σας ἡ μικρὰ φωνίτσα φ. Λοιπὸν ἰδοὺ γράφω αὐτὸ τὸ κλειστὸν στόμα (ἵναῦθα γράφεται ἡ κεφαλὴ τοῦ φ· καὶ δὴ κατὰ σχῆμα τοιοῦτον ὥστε νὰ δικαιολογηθῇ πληρέστατα ὁ πόθος τῶν παιδῶν· εἶτα ἡ διαμόρφωσις τοῦ σημείου τούτου βαθμηδὸν μεταμορφοῦται εἰς τὸ ἀκριβές τοῦ ἕνω μέρους τοῦ σχήματος τοῦ στοιχείου, τοῦτο οὐδὲως ἄλλοιῶ τὸν πρώτην ἐντύπωσιν τῶν μαθητῶν, οἵτινες νῦν ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὄψει τοῦ στοιχείου ἀναπολοῦσιν εὐχαρίστως τὴν φωνὴν αὐτοῦ). Ἄλλ' αὐτὸ τὸ στόμα εἶσι δὲ κλειστὸν τὸ στερεῶ ἐπὶ τινος γραμμῆς· ἀπεκεῖ δὲ ψηλά, ὡς βλέπετε, φωνάζει πάντοτε πρὸς τὰ παιδιὰ, ποῦ τὸ βλέπουν φ. φ. φ... Οὕτω λοιπὸν θὰ γράφομεν τὴν φωνίτσαν φ. Ἰδοὺ γράφω καὶ ἄλλην. Ἰδοὺ γράφω καὶ μίαν μεγάλην· ποπὼ τί μεγάλο φ! Ἰδοὺ καὶ ἕνα· κούτσικο φ· εἶνε τὸ παιδάκι του. Ἄλλ' ὅσο μεγάλον καὶ ἂν εἶνε ἢ ὅσο μικρὸν πάντοτε ἔχει τὴν ἴδιαν φωνὴν φ.

Ἄλλὰ πρέπει νὰ τὴν γράψητε καὶ σεῖς· γράψατέ τὴν πρῶτον εἰς τὸν ἀέρα διὰ νὰ γυμνασθῇ τὸ χεῖρ σας καὶ ἔπειτα τὴν γράφετε καὶ εἰς τὸν πίνακα.

Ἐξαίρετα· τὴν ἐμάθατε. Ἄλλὰ τί τὴν θέλομεν πλέον τὴν μικρὰν γραμμίσαν, ἡ ὅποια φωνάζει φ, τώρα ποῦ ἔχομεν τὸ πραγματικὸν φ; Φύγε λοιπὸν σύ, γραμμίτσα, διότι εἰς τὴν θέσιν σου θὰ ἔλθῃ τὸ φ.

Ἐδῶ λοιπὸν τὸ φ. καὶ ἐκεῖ τὸ ω. χωριστὰ ἰδοὺ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν εἶνε ἕν κόμμα, φ, ω. Τώρα ἔρχεται ἡ σειρά τοῦ ταξιδίου μας. Προσεξάτε! ἀρχίζω ἀπὸ τὸ φ καὶ φθάνω εἰς ω· ἀπαραλλακτα ὅπως ἀναχωρῶ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας καὶ φθάνω εἰς τὸ Φάληρον. Ὅταν ἀρχίζω ἀπὸ τὸ φ, φωνάζω φφ.. ἕως ὅτου ἐγγίσω τὸ ω· ὅταν ἐγγίσω τὸ ω ἀμέσως φωνάζω ω. Ἰδοὺ πως φφφ—ω. Κάμετέ το καὶ σεῖς τοῦτο.

καὶ προσέξατε νὰ μὴ ἀναπνέητε στὸν δρόμον, ἀλλ' ὅταν φθάσητε εἰς τὸ ω. Ἐνας δὲν εἶπε καλὰ· ἄς τὸ ἐπαναλάβῃ. Προσέξατε τώρα θὰ φύγωμεν ἀπὸ τὸ φ καὶ πρέπει νὰ φθάσωμεν τάχιστα ὅπως περᾶ ἀπὸ τὰ μάτια μας ἢ ἀστραπή. Ἐμπρὸς λοιπόν! φ—ω καὶ πάλιν φ—ω· ἀκόμη ταχύτερον φ—ω· διὰ μίας καὶ τὰ δύο φω. Εὐγε! τὰ ἐκολλήσατε. Τώρα ἄς τὰ σφίξωμεν μὲ μίαν γραμμὴν ἵνα μὴ ξεκολληθῶσι ποτὲ πλέον. Τὰ δύο αὐτὰ μαζὶ, τὰ φω ὅπου καὶ ἂν εἴνε, φωνάζουν πάντοτε μαζὶ φω. Λοιπὸν τὰ δύο αὐτὰ φωνάζουν φω· τὰ ἄλλα δύο ἐνθυμείσθε φωνάζουν τα. Κυττάξατε θέτω τὰ φω, ἔπειτα θέτω ἐν κόμμα καὶ ἔπειτα θέτω ια. Αὐτὰ ὅπως εἴνε φωνάζουν φω· κόπτομεν ὀλίγον τὴν φωνὴν μας καὶ ἔπειτα φωνάζομεν τα. Ὅταν ὅμως τὰ λέγομεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν λέγομεν τίποτε ἀλλὰ μόνον ἐν φω καὶ ἐν τα, τὸ ὅποιον δὲν θὰ εἶπη τίποτε. Ἄς κάμωμεν καὶ εἰς αὐτὰ ἐν ταξείδιον διὰ νὰ ἴδωμεν μήπως κατὰ τὸ ταξείδιον ἀκούσωμεν νὰ λέγωσι τίποτε. Λοιπὸν ἀρχίζω ἀπὸ τὸ φω καὶ τελειῶνω εἰς τὸ τα· χωρὶς νὰ ἀναπνεύσω εἰς τὸ μέσον. Ἰδοὺ φω—τα. Κάμετέ το καὶ σεῖς· χωρὶς διακοπὴν. Κάμετέ το πάλιν ἀλλὰ τὴν φωνὴν φω νὰ τὴν λέγητε δυνατώτερον ἀπὸ τὴν τα· ἄς θέσωμεν ἐπάνω εἰς αὐτὴν ἐν σημείον διὰ νὰ ἐνθυμῆσθε ὅτι πρέπει ἡ φωνὴ φω νὰ λέγητε δυνατώτερον· ἰδοὺ φω̇. Ἐμπρὸς λοιπόν: φω̇—τα, γρηγορώτερον φω̇-τα καὶ φω̇τα. Τώρα ὅταν λέγετε φω̇τα καταλαβαίνετε εἰς τὸν νοῦν σας τὰ φω̇τα τοῦ σας ἔλεγον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ μαθήματος· βίβαια τὰ φω̇τα τοῦ φωτιζούν. Τώρα ὅπου δῆποτε καὶ ἂν ἴδατε τὴν λέξιν αὐτὴν γνωρίζετε καὶ τὴν διαβαζετε· ἀκόμη καὶ εἰς τὸ βιβλίον σας ὅταν τὴν ἴδατε, δύνασθε νὰ τὴν ἀναγνώσητε, ἀλλὰ τὸ βιβλίον σας ἔχει καὶ ἄλλας λέξεις, αἱ ὅποια ἔχουν ἢ εἰς τὴν ἀρχὴν ἢ εἰς τὸ μέσον τὸ γράμμα φ. Εἰπέτε μου τώρα λέξεις, αἱ ὅποια νὰ ἔχουν φ· εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἔπειτα νὰ ἔχουν φ· εἰς τὸ μέσον διὰ νὰ ἴδωμεν θὰ τὰς εὔρετε ὅλας τὰς λέξεις τοῦ βιβλίου; Δὲν τὰς εὔρατε ὅλας, διότι τὸ βιβλίον σας ἔχει καὶ αὐτὴν τὴν λέξιν, ἡ ὅποια ἔχει φ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ αὐτὴν τὴν λέξιν ἡ ὅποια ἔχει φ εἰς τὸ μέσον της.

IV

Ἐπεξεργασία ἐν τῷ Ἀλφάβηταρίῳ

Ἀνοίξατε τὰ βιβλία σας καὶ δείξατέ μου τὴν λέξιν φω̇τα. Αὐτὴ εἴνε. Προσέξατε νὰ ἀναγνώσω ἐγὼ καὶ σεῖς νὰ ἀκολουθήτε, λέγοντες ὅπως ἐγὼ τὰς λέξεις ζωηρά, καθαρὰ, καὶ σύμφωνα· κάνετε νὰ μὴ λέγῃ ἂν δὲν τελειῶσω ἐγὼ. Τί ἀστεῖον πρᾶγμα, ὅλας τὰς λέξεις, τὰς ὁποίας λέγει τὸ βιβλίον, τὰς εὔρομεν μὲ τὸν νοῦν μας ἡμεῖς πρό-

τερον· διὰ τοῦτο εἶνε τόσον εὐκολοί, ὥστε δύνασθε καὶ σεῖς νὰ διαβά-
ζητε μόνοι σας. ἄς διαβάσῃ ἕνας ὀλίγας λέξεις τῆς πρώτης σειρᾶς,
ὁ ἄλλος τῆς δευτέρας, καὶ ὁ ἄλλος τὰς ἄλλας σειρᾶς. Προσέξατε ποῦ
νὰ δυναμώνετε τὴν φωνὴν σας. Ἄναγνώσατε τώρα ὅλοι μαζί, ἀλλὰ
διὰ νὰ μὴ λέγῃ ὁ εἰς πρῶτος καὶ ὁ ἄλλος δεύτερος ὅα κτυπῶ ἐγὼ τὸν
δείκτην ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἀμέσως μετὰ τὸ κτύπημα ὅα λέγητε
σεῖς μίαν-μίαν λέξιν· μὴ λησμονεῖτε ὅτι πρῶτον ὅα λέγητε τὴν σειρὰν
ὅπως σὰς ἔμαθον.

V

Χρῆσις.

Τώρα κλείσατε τὰ βιβλία σας καὶ ὅταν φθάσητε εἰς τὸ σπίτι σας
ἀμέσως νὰ ἀνοίξετε τὸ βιβλίον σας καὶ νὰ πῆτε εἰς τὴν καλὴν σας
μητερίτσα ὅτι ἔμαθατε ἕνα νέον μάθημα. Νὰ τὸ διαβάσετε ἐμπρὸς
τάτους καὶ ἔπειτα νὰ τὸ γράψητε καὶ νὰ μοῦ τὸ φέρητε αὔριον. Ἡ
μητερίτσα σας ὅα χαρῆ. Ὅα σὰς φιλήσῃ εἰς τὰ δύο ματάκια σας καὶ
ὅα σὰς πῆ, ὅα σὰς μάθῃ ὁ διδασκαλὸς σας καὶ ἄλλα πράγματα
ἀκόμη καλλιτέρα! Τί καλὸς διδάσκαλος!

Ἐν Ἀθήναις τῆ 7 Ἀπριλίου 1905.

Σωτήριος Δ. Ψαρὸς

(Διδασκαλοῦ Ἀθηναίων)

ΥΠΟΤΥΠΩΣΙΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ

Ὁ ἀριθμὸς 4 (ἔννοια αὐτοῦ).

Α'. Ἀνάλυσις τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας.

Ἡ ἐπομένη ὑποτύπωσις διδασκαλίας ἐκ τῆς Ἀριθμητικῆς περὶ
τοῦ ἀριθμοῦ 4 γενήσεται ἐν τῇ Αη τάξει τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Ἐπειδὴ ἡ διδασκαλία, διὰ νὰ εἶναι παιδεύουσα καὶ ἐπιφέρει τοὺς
ἐπιδιωκομένους σκοπούς, δεόν νὰ γίνηται κατὰ τὴν φύσιν τῶν μαθη-
τῶν καὶ τούτου ἐπιτυγχάνομεν, ἐὰν εἶναι ψυχολογική, ὅα πειραθῶ-
μεν δι' ὀλίγων νὰ δικαιολογήσωμεν ψυχολογικῶς τὴν ἐπομένην διδα-
σκαλίαν.